

Handläggare
Asp Hanna
Holström Ingrid

Datum
2016-09-27

Diarienummer
UBN-2015-4262

Utbildningsnämnden

Anhållan om extra bidrag - IT-gymnasiet

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att anta föreslaget yttrande till förvaltningsrätten i mål 1435-16

Ärendet

IT-gymnasiet Sverige AB (fortsättningsvis IT-gymnasiet) har överklagat utbildningsnämndens beslut från den 24 februari 2016 och yrkat att Uppsala kommun ska åläggas att utge extra bidrag till IT-gymnasiet motsvarande det underskott som kommunen haft i den kommunala gymnasieverksamheten under åren 2011, 2012, 2013 och 2014.

Utbildningsnämnden har tidigare yttrat sig över överklagandet (genom beslut den 1 juni 2016, § 102). Härefter har IT-gymnasiet skickat in ett yttrande till förvaltningsrätten som utbildningsnämnden nu getts möjlighet att yttra sig över.

Utbildningsnämnden föreslås besluta att hänvisa till det tidigare yttrandet.

Utbildningsförvaltningen

Birgitta Pettersson
Utbildningsdirektör

Handläggare
Hanna Asp
kommunjurist

Datum
2016-09-27

Diarienummer
UBN-2015-4262

Förvaltningsrätten i Uppsala
Enhet 2
Box 1853
751 48 Uppsala

YTTRANDE

Mål nr 1435-16

IT-gymnasiet Sverige AB ./. **Utbildningsnämnden i Uppsala kommun** **angående ersättning enligt skollagen (2010:800)**

Uppsala kommun, genom utbildningsnämnden (fortsättningsvis Kommunen), som fått tillfälle att yttra sig i rubricerat mål hänvisar till vad som tidigare anförts i målet och har inget ytterligare att anföra.

Uppsala, dag som ovan

Caroline Hoffstedt
Ordförande

Solweig Wiktorsson
Nämndsekreterare

Mål nr.
1435-16

Enhet 2

Anges vid kontakt med domstolen

Utbildningsnämnden i Uppsala
kommun
753 75 Uppsala

IT Gymnasiet Sverige AB ./.. Utbildningsnämnden i Uppsala kommun
angående **tillämpning av skollagen**

Ni får tillfälle att yttra Er över innehållet i bifogade handlingar, aktbilaga 10.

Om Ni yttrar Er ska yttrandet vara skriftligt och ha kommit in till förvaltningsrätten **senast den 3 oktober 2016**. Ange förvaltningsrättens målnummer som finns längst upp till höger.

Använd helst bara ett sätt att svara (via antingen vanlig post, e-post eller fax). Adresser finns nedan.

Om Ni har några frågor kan Ni kontakta förvaltningsrätten.

Siv Eriksson, domstolssekreterare
Telefon 018-431 63 01

Förvaltningsrätten i Uppsala
Box 1853
751 48 Uppsala

Yttrande nr.

2016-09-05

1 (6)

Aktbilaga 10

2016-09-05

1435-16

**Yttrande i mål nr. 1435-16 IT-gymnasiet i Sverige AB ./.
Utbildningsnämnden i Uppsala kommun angående
tillämpning av skollagen**

IT-gymnasiet i Sverige AB nedan kallat Skolan, har beretts möjlighet att yttra sig i ovan angivet mål. Skolan får därför anföra följande.

Formella frågor

Frågan om överklagandet kan prövas i sak

Kommunen anger att följderna av förvaltningsrättens bedömning blir alltför långtgående då den innebär att besvärstider förlorar sin relevans.

Skolförfattningarna anger ingen tidpunkt för när beslut om ersättning för underskott ska fattas. Det har utvecklats till en sedvänja att underskottsprocesser initieras genom en fristående skolas begäran av kompensation och eventuellt efterföljande besvär över beslutet. Det finns en mängd domar inom sakområdet som bekräftar denna praxis.

Föreskriven besvärstid om tre veckor börjar löpa från utverkat beslut. Kommunen kan styra denna process genom att på eget initiativ fatta beslut som anger om kompensation för underskott kommer att medges eller ej för bidragsåret xx. T.ex. Göteborgs kommun gör på det viset. De fristående skolorna har efter meddelat beslut möjlighet att klaga på beslutet inom föreskriven besvärstid. I dessa fall går det inte att utverka nya beslut om underskott för det berörda året. Uppsala kommun har möjlighet att anamma "Göteborgsmodellen" och på så sätt styra besvärstiden.

Kommunen anför att överklagande bör ske då kommande års ersättningsbelopp fastställs. Det är emellertid inte möjligt att överklaga beslutet vid den tidpunkten, vilket kan illustreras genom följande exempel:

Enligt 13 kap. 1 § gymnasieförordningen (2010:2039) ska ett bidrag till enskilda huvudmän för gymnasieskola beslutas per kalenderår. Bidraget ska grunda sig på kommunens budget för det kommande kalenderåret och **beslutas före kalenderårets början.**

I enlighet med gymnasieförordningen ska alltså bidragsbeslutet för år 2016 fattas senast i december 2015. Bokslutet för år 2015, då man kan se om Kommunen gjort ett överskott eller underskott, färdigställs i regel under perioden april-maj 2016. Enligt Uppsala kommuns föreslagna modell ska ett eventuellt överklagande av underskott som uppstått under räkenskapsåret 2015 rätteligen överklagas i samband med bidragsbeslutet för år 2016. Det är emellertid inte möjligt då resultatet för år 2015 inte är känt vid den tidpunkt då bidragsbeslutet för år 2016 fattas. Den återstående möjligheten enligt Uppsalas modell är att överklaga underskottet för år 2015 i samband med att bidragsbeslutet för år 2017 fattas. Detta beslut har emellertid inget naturligt samband med ett underskott som uppstått under bidragsåret 2015. Skolan delar således inte Kommunens uppfattning om den "korrekta" tidpunkten för när ett överklagande bör ske.

Frågan om rätten till flera års retroaktivt kompensation

Kommunen anför att det inte är rimligt att en fristående skola ska kunna uppbära bidrag retroaktivt och anger bl.a. som skäl att Skolan lyckats driva sin verksamhet, utan ytterligare bidrag.

Inledningsvis kan konstateras att skollagens bidragsregler genomsyras av likabehandlingsprincipen som innebär att elever i fristående skolor ska ha samma förutsättningar och resurser som eleverna i de kommunala skolorna. Frågan handlar således inte om en skola lyckas bära sin verksamhet med mindre resurser än de kommunala skolorna, utan det handlar om att fristående skolor har en lagreglerad rättighet till samma ersättning som de kommunala skolorna.

Likabehandlingsprincipen utgör bakgrunden till bestämmelsen i 13 kap. 2 § gymnasieförordningen. Bestämmelsen anger att om ytterligare resurser ges till hemkommunens gymnasieskola under budgetåret, ska motsvarande tillskott ges till de enskilda huvudmännen.

I enlighet med Göteborgsmodellen som beskrivits ovan borde Uppsala kommun ha fattat beslut om tilläggsersättning då Kommunens underskott blev känt för Kommunen. Skolan åberopar HFD:s dom i mål nr. 3876-14 till stöd för att kompensation borde ha skett så fort resurstillskottet blev känt för Kommunen, senast i samband med bokslut för respektive år. Kommunen har underlåtit att fatta författningssenliga ersättningsbeslut för Skolan, vilket betyder att det är Kommunen som agerat felaktigt och inte Skolan som nu måste begära ersättning retroaktivt.

Materiella omständigheter

Avskrivning av underskott

Kommunen gör gällande att underskotten inom den kommunala verksamheten inte har avskrivits. Detta bestrids dock av Skolan. Kommunen har inte presenterat något material som tyder på att underskotten skulle ha reducerat nästkommande års budget eller ackumulerats på verksamhetsnivå inom den kommunala verksamheten. Om sådant underlag finns att tillgå emotser Skolan att underlaget lämnas ut till Skolan och till rätten.

De förvaltningar och nämnder som tidigare ansvarade för gymnasieskolan i Uppsala har dessutom avvecklats av Kommunen. Vård- och bildningsnämnden och nämnden för självstyrande skolor har lagts ner, och från och med 1 januari 2015 ansvarar utbildningsnämnden för gymnasieutbildning inom Uppsala kommun.

Underskotten inom Kommunens verksamhet har alltså avskrivits.

Frågan om utfasning av kommunal verksamhet

Kommunen för i sitt yttrande ett resonemang om utfasning av kommunal skolverksamhet. Kommunen anger inte i vilken utsträckning som detta är aktuellt inom Uppsala kommun, utan för enbart ett allmänt resonemang om vad detta får för konsekvenser för en kommun.

Skolan vill här understryka att de frågor som Kommunen tar upp inte är unika för just kommunala skolor. Även fristående skolor drabbas av minskat söktryck och

måste förhålla sig till detta utifrån den elevpeng som man får från kommunen. När elevantalet i en fristående skola sjunker minskas bidraget till skolan i motsvarande mån från och med samma månad. Varken kommunala eller fristående skolor har således maximal beläggningsgrad hela tiden. Detta gör att underskott kan uppstå även på fristående skolor när elevantalet sjunker.

Kommunen anför även att elever på en kommunal skola har rätt att gå klart densamma. Detta gäller även för elever på IT-gymnasiet, eftersom IT-gymnasiet har elevgaranti, vilket innebär att alla elever som har antagits får slutföra sin utbildning. IT-gymnasiet i Österåker (även benämnt IT-gymnasiet i Åkersberga) är ett exempel på en skola som har lågt söktryck. Efter flera år av underskott till följd av för få elever har ledningen för IT-gymnasiet nu beslutat att lägga ner skolan. Verksamheten kommer att finnas kvar tills de elever som har påbörjat sin utbildning har gått ut årskurs 3. Detta kommer att generera underskott innan verksamheten är helt avvecklad. Att långsam utfasning av skolverksamhet enbart är aktuellt för kommunala skolor är således felaktigt.

Regeringen har tydligt klargjort att det vid beräkning av bidrag till fristående skolor inte får göras några avdrag för kostnader som kan hänföras till kommunens skyldighet att ha beredskap att ta emot elever i grund- eller gymnasieskolan (skolpliktsavdrag). Se prop. 2008/09:171, s. 54.

Mot denna bakgrund finns det inget stöd för att en kommun skulle kunna göra resurstillskott till enbart den kommunala verksamheten om det behövs för att elevantalet förändras. Sådana resurstillskott måste komma alla driftsformer till del på lika villkor.

Kommunens resursfördelningsmodell

Kommunen beskriver sin resursfördelningsmodell. Grunden för överklagandet är emellertid att Kommunen har tillskjutit resurser till den kommunala verksamheten utöver denna modell, i och med de underskott som har uppkommit inom den kommunala verksamheten. Detta mål handlar inte om huruvida resursfördelningsmodellen eller programpriserna är korrekta. Skolan ser således inte att frågan om kommunens resursfördelningsmodell är relevant.

Frågan huruvida åberopad rättspraxis är tillämplig

Kommunen anför att det inte är klarlagt att ett resurstillskott har skett till den kommunala verksamheten och att HFD:s dom i mål nr. 3876-14 därför inte är tillämplig. Samtidigt bestrider inte Kommunen de uppgifter om ekonomiskt resultat för Kommunens verksamhet som Skolan har presenterat. Skolan anser mot den bakgrunden att det i allra högsta grad är klarlagt att resurstillskott har skett. Kompensation borde ha skett så fort resurstillskottet blev känt för Kommunen, senast i samband med bokslut för respektive år. I annat fall uppkommer en likviditetsmässig nackdel för de fristående skolorna, vilket enligt HFD inte är förenligt med lika villkorsprincipen.

Skolan vidhåller att även kammarrätten i Jönköpings dom i mål nr. 1230-1233-14 också är relevant i detta mål. HFD:s dom får dock anses ha ändrat kammarrättens praxis om treårsprincipen.

Exkluderat avkastningskrav

Kommunen har inte bestridit vad Skolan har anfört under denna punkt. Yrkandet vidhålls.

Ränta

Skolan vidhåller att Skolan har rätt till ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från datum för kravframställan. Detta särskilt med beaktande av HFD:s ställningstagande i mål nr. 3876-14, om likvärdiga likviditetsmässiga villkor.

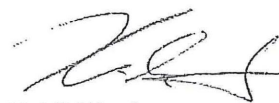
Slutsatser

Nedan sammanfattas de grunder som Skolans talan baseras på.

1. Kompensation för resurstillskott bör ske för samtliga år eftersom underskotten inom den kommunala verksamheten har avskrivits. Detta med stöd av samtlig tidigare åberopad rättspraxis.

2. Även om underskotten inom den kommunala verksamheten inte hade avskrivits ska kompensation ändå utgå för samtliga år, med stöd av HFD:s dom i mål nr. 3876-14.
3. Även om underskotten inom den kommunala verksamheten inte hade avskrivits och HFD:s dom inte är tillämplig, har det nu förflutit mer än tre år sedan år 2012. Kompensation fram till år 2012 ska därför utgå, med stöd av kammarrätten i Jönköpings dom i mål nr. 1230-1233-14.

Stockholm den 5 september 2016

Heidi Westman

Jur. Kand.

Handläggare
Hanna Asp
kommunjurist

Datum
2016-06-01

Diarienummer
UBN-2015-4262

Förvaltningsrätten i Uppsala
Enhet 2
Box 1853
751 48 Uppsala

YTTRANDE

Mål nr 1435-16

IT-gymnasiet Sverige AB ./ Utbildningsnämnden i Uppsala kommun angående ersättning enligt skollagen (2010:800)

Uppsala kommun, genom utbildningsnämnden (fortsättningsvis Kommunen) har förelagts att yttra sig i rubricerat mål (aktbilagorna 1-3).

IT-gymnasiet Sverige AB (fortsättningsvis IT-gymnasiet) yrkar att Kommunen ska åläggas att utge kompensation till IT-gymnasiet motsvarande det underskott som Kommunen haft i den kommunala gymnasieverksamheten under åren 2011-2014.

Kommunen bestrider bifall till överklagandet och anför följande.

Kommunen yrkar att överklagandet ska avslås. Grunden för yrkandet är att en fråga om ersättning, enligt Kommunen, ska prövas i samband med ett överklagande av det beslut om ersättning som fattas i slutet av varje år, inför kommande kalenderår. Det kan inte vara lagstiftarens mening att den här typen av frågor ska kunna hanteras på olika sätt, efter eget tycke och smak. Som exempel hänvisas till Förvaltningsrättens mål nr 115-16 som avser Jensen education college AB:s (Jensens) överklagande av Kommunens beslut om ersättning den 25 november 2015. Jensen är en av de skolor som valt att överklaga beslutet i korrekt ordning och som inte begärt ersättning på det sätt som IT-gymnasiet med flera andra skolor gjort. Det vore inte rimligt om frågan om grundbeloppets storlek skulle kunna prövas när som helst under året istället för att de fristående huvudmännen iakttar överklagandefristen och – såsom några skolor trots allt gjort – överklagar själva beslutet när kommande års ersättningar, dvs. grundbelopp, bestäms. Vidare kan det inte vara rimligt att en fristående huvudman – på skattebetalarnas bekostnad – ska kunna uppbära ytterligare bidrag, retroaktivt, för flera år när IT-gymnasiet valt att inte överklaga respektive års beslut om bidrag, vilket Kommunen således menar är det enda rätta sättet att angripa frågan. IT-gymnasiet har ju uppenbarligen kunnat driva sin verksamhet, och inte sett sig tvungen att begära mer pengar tidigare år. I första hand anser Kommunen således att IT-gymnasiets talan ska avslås på formell grund.

I andra hand hävdar Kommunen att motpartens överklagande ska avslås på den grunden att det inte föreligger rätt till ytterligare ersättning. Som stöd för sin talan åberopar IT-gymnasiet en rad rättsfall som i flertalet fall tydliggör att det för att underskott i den kommunala verksamheten ska tillgodoräknas de fristående skolorna krävs att en *avskrivning* av underskottet har skett (jfr även Kammarrättens i Jönköpings dom den 14 augusti 2012 i mål nr 743-744-11). I Uppsala kommun har någon avskrivning av underskottet inte skett.

I de mål från Kammarrätten i Jönköping (dom med mål nr 1230—1233-14) som motparten bl.a. åberopar *föreslog kommunen* att ett underskott bör regleras under de följande tre åren. Enligt kammarrättens mening kunde den föreslagna tiden vara en utgångspunkt för bedömning av vad som är en rimlig tid, men framhöll samtidigt att det inte kunde vara uteslutet att efter omständigheter i det enskilda fallet göra en annan bedömning.

En ekonomisk omställning av den storleksordning som är aktuell kräver omfattande politiska beslut om att lägga ner utbildningar och skolor. Gymnasieskolan är en treårig skolform. Ledtiden att ställa om en utbildning eller skola är dock längre än så. Till att börja med bör ett beslut om t.ex. nedläggning av ett program ske ca ett år i förväg för att de elever som hade tänkt söka utbildningen ska få samma förutsättningar som andra elever att välja program och skola. Beslutet föregås av en tjänstemannahandläggning samt en politisk process som kan ta flera månader. Vidare har de elever som påbörjar sin utbildning *i en kommunal skola* rätt att få gå klart densamma. Att på ett sådant sätt fasa ut en utbildning som inte bär sig ekonomiskt medför ett fortsatt underskott under nedläggningstiden, mycket beroende på det successivt minskande elevunderlaget som ska bära utbildningens fasta kostnader i form av speciallokaler och personalkompetens för de aktuella kurserna. Först efter att utbildningen lagts ner kan arbetet med att återställa ett underskott påbörjas. Detsamma gäller vid nedläggning av skolor där lokalernas kontraktstid samt avveckling av personal med tillsvidareanställning fördröjer möjligheterna att påbörja återställandet av det egna kapitalet.

I Uppsala kommun fastställs kommunens budget per verksamhet, t.ex. förskola, grundskola och gymnasium, på kommunfullmäktigenivå. Detta sker i kommunens styrdokument "Mål & budget". Via detta dokument beslutar kommunens högsta politiska organ hur mycket som varje år ska avsättas per elev och verksamhet. Utifrån prognoser över antalet kommunmedborgare i olika ålderskategorier räknas ett totalbelopp per skolform fram. Denna summa betalas sedan ut till ansvarig nämnd, i detta fall utbildningsnämnden, i form av ett kommunbidrag. Utbildningsnämnden ansvarar sedan för att fördela denna totalsumma till ersättningar per elev och program, strukturstöd (en viss procent av kommunbidraget), tilläggsbelopp, gemensamma kostnader (t.ex. skolskjutsar) etc. Den del av kommunbidraget som finansierar programpriserna fördelas per program via en indexmodell där hänsyn tas till de olika programmens förutsättningar, t.ex. gruppstorlekar, ytor för speciallokaler, läromedel etc. Programpriserna bygger alltså inte på lokala skolbudgetar utan på kommunfullmäktiges beslut om kommunbidrag per elev och utbildningsnämndens indexmodell. I Uppsala kommun tas siffrorna således fram centralt för att sedan fördelas ut på ett likvärdigt sätt till alla skolor, oavsett om det rör sig om kommunala eller fristående verksamheter. Det väsentliga i fråga om

redovisningen av hur bidraget är beräknat är att ett minimikrav, om urskiljande av lokal-kostnadsersättningen, administrationsschablonen och momskompensationen, är uppfyllt. Detaljeringsgraden i kommunens eget resursfördelningssystem är en fråga som kommunen själv förfogar över.

När det gäller åberopandet av Högsta Förvaltningsdomstolens dom den 1 oktober 2015 i mål nr 3876-14 bör påpekas att det målet handlar om *tidpunkten* för utbetalande av extra bidrag när det är *klarlagt* att ett tillskjutande av ytterligare resurser har skett vilket Kommunen menar inte är fallet i förevarande mål. Domen kan istället åberopas som stöd för Kommunens ståndpunkt, dvs. som stöd för slutsatsen att ett tillskjutande av resurser ska hanteras varje enskilt år som utbetalning sker, och inte – så som IT-gymnasiet nu gör gällande – genom en flerårig retroaktiv ersättning. Det gäller i synnerhet när IT-gymnasiet valt att inte överklaga vart och ett av de ifrågavarande årens bidragsbeslut.

För det fall domstolen finner att IT-gymnasiet har rätt till ytterligare ersättning bör målet återförvisas till Kommunen då beloppets storlek måste beräknas av Kommunen. Bidrag för elever i gymnasieskola är bl.a. beroende av den inriktning utbildningen har och det är därför inte möjligt att schablonmässigt beräkna vilket tillskott IT-gymnasiet är berättigad till. Det krävs nämligen en noggrann uträkning på programnivå.

Skolförfattningarna saknar bestämmelser om rätt till ränta vid utbetalning av ytterligare bidrag i efterhand. De generella reglerna om ränta som finns i räntelagen (1975:635) avser endast fordringar på förmögenhetsrättens område. Det finns inte heller något annat författningsstöd för att bifalla yrkandet om ränta (jfr RÅ 2002 ref. 108). Rätt till ränta föreligger därmed inte (jfr Förvaltningsrättens i Falun dom den 13 oktober 2015 i mål nr 2845-13).

Uppsala dag som ovan

Caroline Andersson
Ordförande

Solweig Wiktorsson
Nämndsekreterare